

Smaastykker.

XI.

EN NOTITS OM BISKOP PEDER I. AF ODENSE.

Af Carl Lindberg Nielsen.

Om biskop Peder af Odense, valgt 1252, ved man ikke meget¹. Han var franskmand af fødsel, cistercienser og kan måske have været munk i Holme kloster, før han blev valgt til biskop. Som sådan blev han dog trængt til side af kong Abel, der i hans sted fik den tyske franciskaner Regner indsat i stiftet. Først efter dennes død ca. 1265 kunne Peder gøre sine rettigheder gældende og blev bispeviet i Lybek, vistnok af Jacob Erlandsen. Biskop Peder skal dog aldrig være kommet til sit stift. I 1269 var han i Clairvaux. I sommeren 1272 var han i Italien og senere på året, i september 1272, var han til stede på cisterciensernes general-kapitel i Citeaux². Han har her udstedt et brev sammen med abbederne af det østrigske cistercienserkloster Heiligenkreuz i Wienerwald og dets datterkloster Marienberg i det vestlige Ungarn³.

¹) Se »Kirkehistoriske Samlinger« 4. række 3. bind side 9—12 og 4. række 5. bind side 609—612.

²) P. Othoniensis episcopus et abbates S. Crucis et Montis S. Mariae apud Cistercium tempore Capituli generalis. (J. M. Canivez: »Statuta Capitulum Generalium Ordinis Cisterciensis«. 3. bd. Louvain 1935. Side 114 (1272. Nr. 59)).

³) Nos P. miseracione diuina othoniensis episcopus et nos fratres sancte crucis et montis sancte Marie abbates notum facimus .. (»Fontes rerum Austriacarum.« 2. afdeling. 3. bd. side 155).

Pater Hermann Watzl, den nuværende arkivar i cistercienserklosteret Heiligenkreuz, har i et brev til Danmark gjort opmærksom på det påfaldende i, at en dansk biskop optræder i følge med to sydtyske cistercienser-abbeder i Citeaux, formodentlig som ansøger. Nu har pater Watzl imidlertid i en jordebog fra 1431 i arkivet i Heiligenkreuz¹ ud for omtalen af gården Siegenfeld, der ca. 1166 var blevet klosterets ejendom, fundet følgende regest:

Item Petrus episcopus quod eidem concesserimus eandem curiam ad dies suos.

Det vil sige, at en biskop Peder har fået klostergården Siegenfeld overladt til nydelse for livstid. Formentlig drejer det sig om en regest efter et nu forsvundet dokument, hvorved biskoppen har afgivet forsikring om, at gården skulle falde tilbage til klosteret ved hans død. Desværre er regesten udateret. Pater Watzl formoder, at den nævnte biskop må være biskop Peder af Odense, og afviser, at det kan være den samtidige biskop Peder af Passau, der regerede 1265—80. Denne var 9. og 10. juli 1269 i Heiligenkreuz, men har ellers ikke haft noget med klosteret at gøre.

Formodentlig har den fynske biskop i 1272 begivet sig til Citeaux sammen med abbed Heinrich Schienweiss af Heiligenkreuz og abbed Gutolf af Marienberg for på generalkapitlet at opnå tilladelse til ophold i klosteret i Wienerwald. Man har der anvist ham indkomsterne af Siegenfeld til livsunderhold.

Forbindelsen mellem biskop Peder og Heiligenkreuz kan være blevet tilvejebragt af cistercienseren kardinal Guido, der 1265—66 og atter 1267 var i Norden i anledning af den store erkebisperstrid og formodentlig ved den lejlighed har lært Jacob Erlandsens tilhænger biskop Peder af Odense at kende. I maj 1267 afholdt kardinalen som apostolisk

¹) Pan - Puncten und Grundbuch über die Waldmarch und verschiedenen Orthen 1431 1 fol. 109 v. Heiligenkreuz klosterarkiv rubrik 14 fasc. XXVIII nr. 5.

legat et landskoncil i Wien¹, og under sit ophold i denne by udstedte han den 5. maj 1267 et afladsbrev for Heiligenkreuz².

Den personlige forbindelse mellem kardinal Guido og abbed Heinrich Schienweiss af Heiligenkreuz er dermed påvist, og pater Watzl's formodninger bliver derved bestyrket.

Måske har da biskop Peder endt sine dage i Østrig. Hans efterfølger som biskop i Odense nævnes 1282.

¹) C. Paludan-Müller: »Studier til Danmarks Historie i det 13de Aarhundrede« i Vidensk. Selsk. Skr., 5. række, hist. og phil. afd., 4. bd. VIII side 346.

²) Cistercienser-Chronik Bregenz 11. årgang 1899 side 248.